

len. De rendementen zijn marginaal en worden vaak door de kosten van beheer nog eens vrijwel geheel te niet gedaan. Houd daarom de markt in de gaten en hou voorlopig de hand op de 'beleggingsknip'. Leg je eieren niet één mandje. Wees voorzichtig, blijf spreiden en wees je bewust van de risico's."

Hoe zie je de toekomst van het kerkbeheer in kleine kerkelijke gemeenten?

"Daarover heb ik wel mijn zorgen. De praktijk wordt bewaarheid door de vele kerksluitingen en dat is pijnlijk. Het kerkbezoek neemt af en de vergrijzing neemt toe. Er is een tekort aan vrijwilligers. Verder nemen de inkomsten af en de tekorten toe. Mogelijk kunnen er nieuwe vormen van samenwerking tussen kerkelijke gemeenten komen. Beleid hierop maken is nodig. Die gedachtegang heeft in Sebaldeburen geleid tot de samenwerking met de IZB om een pioniersplek te starten met succes: er is een kerkelijk werker aangesteld voor

vier jaar, we hielden vakantiebijbelweek, er loopt een Alphacursus en daar zijn we dankbaar voor. De gemeente groeit. Probeer daarom waar mogelijk de samenwerking te zoeken en informeer eens bij de IZB."

Waar word je als kerkrentmeester blij van en wat wil je andere kerkrentmeesters meegeven?

"Ik word blij omdat ik het vermogen heb gekregen om achter de zakelijk dingen en de cijfers de mens te blijven zien. Neem bijvoorbeeld de Actie Kerkbalans. Je kunt het resultaat zakelijk zien als optelsom van toegezegde bedragen. Je kunt ook verder kijken en vragen stellen waarom iemand minder heeft toegezegd als voorheen. Zijn er problemen of is men ontevreden? Een goede reden om eens langs te gaan met een ouderling misschien? Probeer verder je focus te verbreden buiten je eigen gemeente. We mogen deel uitmaken van de wereldwijde kerk waarvan Jezus het hoofd is. Dat geeft moed en dat biedt zeker toekomst!"

Wees bereid verantwoording af te leggen

In gesprek met Wim Oosterom, voorzitter GCBB

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** W. Oosterom, Pixabay

Als het om financiële vraagstukken in de kerk gaat, dan is het Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB) natuurlijk wel een instantie waar je wat van wilt horen als 'journalist'. Het GCBB is het centrale orgaan binnen de Protestantse Kerk dat de regelingen rond het financieel toezicht in de kerk behartigt. Het zijn de Classicale Colleges (de CCBB's) die het toezicht daadwerkelijk uitvoeren.

De heer Wim Oosterom is voorzitter van het GCBB. Wij vragen hem of hij iets merkt van enige onrust onder kerkrentmeesters en diakenen, nu de rendementen op vermogens zo dalen en er op spaarrekeningen boven steeds lagere tegoeden negatieve rente betaald moet worden.

Oosterom: "Het is zeker te merken dat lokale gemeenten en diaconieën die vermogen hebben ermee bezig zijn, en er soms ook wel mee worstelen. Dat komt inderdaad enerzijds doordat rendementen op spaartegoeden verdampen. Maar ook de discussie in de kerk over 'werkzaam vermogen' speelt een rol. Ook het feit dat we vanuit het GCBB meer transparantie nastreven rond de vermogens van plaatselijke gemeenten en diaconieën speelt, denk ik, een rol. Alles bij elkaar genomen brengt dat de colleges ertoe om – misschien meer dan in het verleden – na te denken over hun vermogen. Wat is de functie ervan? Hoe moeten we het beheeren of laten beheeren? Als de inkomsten vanuit rendement wegvallen, gaan we dan interen, of juist niet? Moeten we meer gaan beleggen? Maar hoe dan?"

Richtlijn Beleggen komt eraan

Wim Oosterom vervolgt: "De positieve kant is dat er dus bezinning ontstaat. De negatieve kant kan zijn, dat ieder voor zich aan niet zo goed doordachte experimenten gaat beginnen. Dat hebben we zien aankomen. Dus binnen het GCBB hebben we het afgelopen jaar gewerkt aan een 'Richtlijn Beleggen', dit ook omdat de Generale Regeling dat van ons vraagt. Richtlijn klinkt wat te directief misschien en te veel van bovenaf. Het gaat in ieder geval om de verplichting een belegginstatuut op te stellen. Daarmee willen we gemeenten en diaconieën vooral laten nadenken over beleggen. In de richtlijn staan vervolgens voor het opstellen van zo'n statuut stevige adviezen waar je aan moet denken als je het pad van beleggen wilt gaan betreden. Binnen de CCBB's is er best wat discussie over hoe dicht we nu op de lokale colleges zouden moeten zitten. Het blijft immers in eerste instantie hun verantwoordelijkheid hoe ze met het hun toevertrouwde geld omgaan. Maar je wilt ook meehelpen om ongelukken te voorkomen. De vraag naar een *guideline* werd steeds vaker gesteld."

Verschillende kanten aan beleggen vanuit de kerk

Dus het betekent dat dit onderwerp naar jullie bevinden wel leeft? De GCBB-voorzitter vult aan: "Absoluut. Er was wel altijd al sowieso het advies: maak eerst een beleggingstatuut, maar we maken van het opstellen van een beleggingsstatuut nu een verplichting. Daarin maken we nog weer eens duidelijk dat de twee 'R-en' met elkaar concurreren: rendement en risico. Colleges moeten natuurlijk beseffen dat ze niet 'hun eigen' geld beheren. Dat vraagt misschien om een gematigder risicoprofiel dan je zelf geneigd bent te volgen. Daarnaast vraagt kerkengeld misschien ook wat meer doordenking van de ethische aspecten van beleggen, omdat je rekening wilt houden met meerdere opvattingen daarover in je gemeente. Het moet sowieso niet schuren met de boodschap van de kerk."

"We hebben in het stuk aandacht besteed aan ' aandelen', 'vastgoed' en 'grond'. Elke vorm brengt eigen vragen met zich mee. Dat begint – financieel gezien – of je een voldoende ruime tijdshorizon hebt voor het te beleggen vermogen. Als je aan ziet komen dat je binnen acht jaar sowieso liquide middelen nodig hebt die uit vermogen moeten komen, dan is het niet verstandig dat stuk te gaan beleggen. Mensen zeggen: had ik in februari maar dit of dat. Maar wie zag er een wereldwijde pandemie aankomen? En zo gaat het voortdurend. Nu lijken vastgoed en grond vaste waarden. Maar om dat als kerk te exploiteren, moet je ook heel wat in huis hebben. Gemeenten en diaconieën die daarin een lange geschiedenis hebben, kennen het klappen van de zweep of hebben het uitbesteed, maar verkijk je er niet op als je wilt beginnen. Pacht en huur zijn werelden op zich."

Know-how delen in de kerk

Wanneer gaat deze 'richtlijn' naar de gemeenten en de diaconieën? Oosterom: "Hij is nu al verkrijgbaar bij de Dienstenorganisatie, maar we gaan hem – hopen we – in februari 2021 actief verspreiden. Dat het even duurt, komt omdat we ter advisering van de CCBB's nog een expert-

Wim Oosterom

groep willen formeren, met vrijwillige deskundigen uit de kerk die ons bij dit specifieke terrein kunnen ondersteunen. Ik kan mij voorstellen dat ook de VKB in die expertgroep vertegenwoordigd is, niet omdat jullie experts zijn in het beleggen, maar wel inzicht hebben in de vragen die colleges stellen. Het helpt als we alle *know-how* die we in de kerk kunnen mobiliseren zo goed mogelijk met de gemeenten en diaconieën kunnen delen. Het gaat om het bereiken van het meest waardevolle resultaat, zowel in financiële zin, als in relatie tot de missie van de kerk."

"In mijn eigen gemeente in Amersfoort heb ik gemerkt dat een goede bezinning hierop goed is ontvangen. Ik snap wel de bedenkingen hier en daar tegen het al te zeer vermogen in de *spotlights* zetten. Tegelijk ontkomen we er niet aan, omdat het gaat om een integraal onderdeel van onze huishoudens. Plus, dat je – naar mijn mening – altijd bereid moet zijn verantwoording af te leggen over het gebruik van de middelen die je als kerk toevertrouwd hebt gekregen, om daarmee de zaak van Gods Koninkrijk te dienen."

